

Europa op 76: De Droom, De Verwezenlijking, De Drift

Een herdenkingsessay voor 9 mei 2026

"De wereldvrede kan niet worden gewaarborgd zonder scheppende inspanningen die evenredig zijn aan de gevaren die haar bedreigen." — Robert Schuman, 9 mei 1950

Proloog: Een Stem uit de Ruïnes

Zesenzeventig jaar geleden, op een lentenamiddag in Parijs, stond de Franse minister van Buitenlandse Zaken Robert Schuman voor een kleine groep journalisten op de Quai d'Orsay en las een verklaring voor die de loop van de geschiedenis zou veranderen. De zaal was bescheiden. De woorden waren dat niet.

Schuman stelde voor om de Franse en Duitse kolen- en staalproductie onder een gemeenschappelijke supranationale autoriteit te plaatsen, open voor alle Europese naties die bereid waren zich aan te sluiten. Op het eerste gezicht was het een industriële regeling. In werkelijkheid was dit het meest gedurfde vredesvoorstel van de twintigste eeuw. Slechts vijf jaar na het einde van een oorlog die zestig miljoen mensen het leven had gekost, stelde een Franse minister voor om de handel van kolen en staal samen te voegen met de natie die Frankrijk in zeventig jaar drie keer was binnengevallen.

De Schuman-verklaring was niet louter een verdragsvoorstel. Het was een filosofie van bestuur, een visie op hoe Europa eeuwen van bloedvergieten kon overstijgen door gedeelde soevereiniteit, economische onderlinge afhankelijkheid en institutionele creativiteit. Op deze 76e verjaardag is het de moeite waard drie vragen te stellen: Wat beoogden Schuman en de stichtende generatie werkelijk? Wat heeft Europa daadwerkelijk bereikt? En waar ging het precies mis?

Europa op 76: De Droom, De Verwezenlijking, De Drift	1
Proloog: Een Stem uit de Ruïnes	1
DEEL I: DE LANGETERMIJNINTENTIE	3
1.1 — Meer dan kolen en staal	3
1.2 — De Monnet-methode: Functionele Spillover.....	3
1.3 — De Bredere Visie: Vrede, Welvaart en Mondiale Invloed.....	4
1.4 — Wat Schuman NIET voor ogen had	4
DEEL II: WAT WERKELIJK WERD BEREIKT	5
2.1 — Het Wonder van de Vrede.....	5
2.2 — De Interne Markt: Europa's Economische Motor.....	5
2.3 — De Euro: Gedurfd maar Onvoltooid	6
2.4 — Uitbreiding: Van Zes naar Zevenentwintig.....	6
2.5 — Erasmus, Schengen en de Europese Identiteit	6

2.6 — Regelgevende Invloed: Het Brussel-Effect.....	7
DEEL III: WAAR HET MISGING	8
3.1 — De Bestemming Werd Vergeten	8
3.2 — Het Democratisch Tekort: Europa’s Erfzonde.....	8
3.3 — Regelgevende Over-expansie: Van Gefocusd Beleid naar een Uitdijende Bureaucratie	9
3.4 — De Unanimiteitsval: Institutionele Verlamming.....	10
3.5 — De Ontbrekende Pijler: Defensie en Buitenlands Beleid.....	11
3.6 — Uitbreiding Zonder Verdieping.....	11
3.7 — Het Geboortedefect van de Euro.....	12
3.8 — De Brusselse Bubbel: Ontkoppeling van de Burgers.....	13
3.9 — Subsidiariteit in Omgekeerde Richting.....	13
DEEL IV: DE WERELD IN 2026 — WAAROM HERVORMING EXISTENTIEEL IS.....	15
4.1 — De Geopolitieke Druk	15
4.2 — De Concurrentiecrisis.....	15
4.3 — De Institutionele Mismatch.....	16
DEEL V: WAT SCHUMAN VANDAAG ZOU ZEGGEN.....	17
5.1 — De Onvoltooide Kathedraal	17
5.2 — De Paradox van Succes.....	17
5.3 — De Niet-Ingelagen Weg.....	17
DEEL VI: HET VOLGENDE HOOFDSTUK	19
6.1 — De Vraag voor de Volgende Generatie.....	19
6.2 — Wat Hervorming Vereist.....	19
VI. Wat Schuman2030.eu voorstelt.....	21
6.1 Een subsidiariteitsaudit	21
6.2 Een Begrensd Multi-Federalisme	21
6.3 Versterkte democratische controle.....	22
6.4 Een blauwdruk voor nationale hervorming.....	22
Epiloog: 9 mei 2026.....	23
Sources.....	24

DEEL I: DE LANGETERMIJNINTENTIE

1.1 — Meer dan kolen en staal

Het geniale van de Schuman-verklaring, voornamelijk opgesteld door Jean Monnet, lag in haar dubbele aard. Ze was tegelijkertijd praktisch en visionair. Het praktische element was het samenvoegen van kolen en staal — de grondstoffen van oorlog. Het visionaire element werd expliciet in de verklaring zelf vermeld:

"Het samenvoegen van de kolen- en staalproductie moet onmiddellijk voorzien in de totstandbrenging van gemeenschappelijke grondslagen voor economische ontwikkeling als een eerste stap in de federatie van Europa."

Die zinsnede — "**een eerste stap in de federalisering van Europa**" — wordt vaak geciteerd maar zelden werkelijk doorgrond. Schuman en Monnet stelden geen handelsovereenkomst voor. Ze stelden het begin van een federaal Europa voor. De kolen- en staalgemeenschap was het zaad; de boom moest een Europese federatie worden. De verklaring vervolgde:

"Door de basisproductie samen te voegen en door een nieuwe Hoge Autoriteit in te stellen, wier besluiten Frankrijk, Duitsland en de andere deelnemende landen zullen binden, zal dit voorstel leiden tot de verwezenlijking van de eerste concrete grondslag van een Europese federatie die onontbeerlijk is voor het behoud van de vrede."

Drie woorden verdienen nadruk: **onontbeerlijk voor de vrede**. De grondleggers zagen een federalisering niet als iets dat "mooi zou zijn om te hebben." Ze zagen het als de enige waarborg tegen een vierde Europese catastrofe. Omdat ze twee wereldoorlogen hadden meegemaakt, begrepen ze dat allianties, verdragen en goede bedoelingen ontoereikend waren. Alleen gedeelde instellingen met werkelijk gezag konden voorkomen dat de cyclus zich herhaalde.

1.2 — De Monnet-methode: Functionele Spillover

Jean Monnet, de intellectuele architect achter Schumans verklaring, geloofde in wat wetenschappers later "functionele spillover" noemden — het idee dat integratie in één sector druk en prikkels zou creëren voor integratie in aangrenzende sectoren. Voeg kolen en staal samen, en uiteindelijk moet je transport harmoniseren. Harmoniseer transport, en je hebt gemeenschappelijke handelsregels nodig. Gemeenschappelijke handelsregels vereisen een gemeenschappelijke munt. Een gemeenschappelijke munt vereist fiscale coördinatie. En fiscale coördinatie vereist uiteindelijk politieke unie.

Dit was geen naïef optimisme. Het was een bewuste *strategie* — de federatie stapsgewijs opbouwen, sector voor sector, omdat het in één keer proberen politiek zou falen. Monnet begreep dat de Europese bevolking, nog herstellend van nationale wonden, nooit in één sprong voor federalisering zou stemmen. Maar ze zouden het stap voor stap kunnen aanvaarden, omdat elke stap de praktische noodzaak voor de volgende creëerde.

De methode had een elegante logica. Maar ze bevatte ook een **fatale aanname**: dat het proces zich *voorwaarts zou blijven bewegen*. Dat elke generatie leiders de toewijding van de stichtende generatie aan de uiteindelijke bestemming — federalisering — zou handhaven. Zoals we zullen zien, bleek deze aanname onjuist.

1.3 — De Bredere Visie: Vrede, Welvaart en Mondiale Invloed

Naast de institutionele mechanismen had de stichtende generatie drie overkoepelende doelen:

Ten eerste, permanente vrede. Niet slechts de afwezigheid van oorlog, maar een structurele onmogelijkheid van oorlog tussen Europese naties te voeren. Door hun economieën onderling afhankelijk en hun instellingen gedeeld te maken, zou oorlog niet alleen onwenselijk maar *ondenkbaar* worden. Dit was Schumans diepste overtuiging, geworteld in zijn persoonlijke ervaring als man geboren in Luxemburg, opgeleid in Duitsland en Frankrijk dienend.

Ten tweede, gedeelde welvaart. De verklaring stelde expliciet: "*Het zal een Europa zijn waar de levensstandaard zal stijgen door de productie te bundelen en de markt uit te breiden, en zo de verlaging van de prijzen te bevorderen.*" Economische integratie was geen doel op zich maar een middel om het leven van gewone Europeanen te verbeteren — arbeiders, boeren, gezinnen.

Ten derde, mondiale relevantie. Schuman begreep dat Europese naties individueel tanende mogelijkheden waren. Frankrijk en Duitsland alleen konden niet opwegen tegen de Verenigde Staten of de Sovjet-Unie. Maar samen kon Europa een kracht zijn voor stabiliteit en vooruitgang in de wereld. De verklaring sprak over Europa's bijdrage aan "*de ontwikkeling van het Afrikaanse continent*" — Europese naties hadden in 1950 nog koloniale bezittingen, en dat de grondleggers zich een constructieve (zij het paternalistische) mondiale rol voorstelden voor een verenigd Europa.

1.4 — Wat Schuman NIET voor ogen had

Het is even belangrijk op te merken wat de stichtende visie **niet** omvatte:

Een regelgevende superstaat. Schuman stelde een Hoge Autoriteit voor met werkelijk gezag in een specifiek domein (kolen en staal), niet een bureaucratie die alles reguleert van de kromming van komkommers tot het vermogen van stofzuigers. Het model was *begrensd gezag* — sterk waar het ertoe deed, afwezig waar het dat niet deed.

Een permanente intergouvernementele onderhandeling. De grondleggers kozen expliciet voor supranationaal gezag boven intergouvernementele samenwerking. Ze hadden gezien dat de Volkenbond faalde omdat deze steunde op unanieme overeenstemming tussen soevereine staten. De Hoge Autoriteit was ontworpen om nationale veto's in haar domein te overrulen.

Een almaar uitdijende bureaucratie. Monnet zelf stond bekend om zijn no-nonsense bestuursstijl. De oorspronkelijke Hoge Autoriteit had een kleine staf en een helder mandaat. Het idee was *gefocuste competentie*, geen institutionele wildgroei.

Dit onderscheid is van enorm belang wanneer we beoordelen wat Europa is geworden versus wat het bedoeld was te zijn.

DEEL II: WAT WERKELIJK WERD BEREIKT

2.1 — Het Wonder van de Vrede

Laten we beginnen met wat zo vanzelfsprekend is geworden dat het onzichtbaar is geworden: **Europa is al 76 jaar in vrede.**

Dit is ongewoon. Gedurende de voorafgaande vijf eeuwen vonden grote Europese oorlogen ruwweg elke generatie plaats. De Dertigjarige Oorlog, de Napoleontische Oorlogen, de Frans-Pruisische Oorlog, de Eerste Wereldoorlog, de Tweede Wereldoorlog — elk verwoestte het continent. Het idee dat Frankrijk en Duitsland niet alleen zouden stoppen met vechten, maar zo verweven zouden raken dat oorlog tussen hen letterlijk ondenkbaar is, zou in 1945 als waanzin zijn beschouwd.

Toch zijn we hier vandaag. Geen Franse soldaat heeft in 81 jaar op een Duitse soldaat geschoten. Geen Duitse tank is België binnengereden. Geen Italiaans leger is Oostenrijk binnengemarcheerd. Het Europese project heeft niet slechts de kans op oorlog tussen zijn leden verkleind — het heeft die geëlimineerd. Dit is aantoonbaar de grootste politieke verwezenlijking van de moderne tijd, en het is rechtstreeks toe te schrijven aan het institutionele kader dat Schuman voorstelde.

We mogen nooit zo gewend raken aan vrede dat we vergeten hoe buitengewoon ze is, of hoe fragiel ze zou kunnen worden zonder de instellingen die haar in stand houden.

2.2 — De Interne Markt: Europa's Economische Motor

De Europese Interne Markt, opgericht in 1993 en nu met 450 miljoen consumenten, is 's werelds grootste geïntegreerde economische ruimte. Ze vertegenwoordigt circa €17 biljoen aan BBP — vergelijkbaar met de Verenigde Staten en groter dan China. De interne markt maakte Schuman's belofte van gedeelde welvaart waar door:

- **Vrij verkeer van goederen:** Afschaffing van douanerechten en grenscontroles voor handel tussen lidstaten, waardoor kosten daalden en de consumentenkeuze toenam.
- **Vrij verkeer van diensten:** (Gedeeltelijk gerealiseerd) waardoor bedrijven grensoverschrijdend kunnen opereren.
- **Vrij verkeer van kapitaal:** Grensoverschrijdende investeringen en financiële integratie mogelijk makend.
- **Vrij verkeer van personen:** Misschien het meest revolutionaire: 450 miljoen Europeanen kunnen wonen, werken, studeren en met pensioen gaan in elke lidstaat. Een Portugese ingenieur kan in München werken. Een Poolse student kan in Parijs studeren. Een Nederlandse gepensioneerde kan in Spanje wonen.

De economische impact is aanzienlijk geweest. De Europese Commissie schat dat de interne markt het BBP van de EU met circa 8-9% heeft verhoogd vergeleken met een scenario zonder integratie. De handel tussen lidstaten is dramatisch toegenomen en de prijzen voor consumenten zijn in veel sectoren gedaald dankzij toegenomen concurrentie.

2.3 — De Euro: Gedurfd maar Onvoltooid

De invoering van de **euro** in 1999 (fysieke biljetten en munten in 2002) was de meest ambitieuze stap sinds de oprichtingsverdragen. Een gemeenschappelijke munt voor (nu) 20 lidstaten, dagelijks gebruikt door 350 miljoen mensen, en 's werelds tweede reservemunt na de Amerikaanse dollar.

De euro leverde:

- **Prijstransparantie:** Consumenten kunnen prijzen over de grenzen heen direct vergelijken.
- **Eliminatie van wisselkoersrisico:** Bedrijven handelen binnen de eurozone zonder valuta wissel kosten.
- **Lagere rentetarieven:** Met name voor Zuid-Europese landen die voorheen hoge premies betaalden.
- **Mondiaal monetair gewicht:** De euro geeft Europa een zetel aan tafel in mondiale monetaire aangelegenheden.

Maar de euro legde ook de fundamentele tegenstrijdigheid bloot in het hart van het Europese project — een spanning waar we in Deel III op terugkomen.

2.4 — Uitbreiding: Van Zes naar Zevenentwintig

De EU groeide van zes oprichtende leden (Frankrijk, Duitsland, Italië, België, Nederland, Luxemburg) naar zevenentwintig, door opname van:

- **1973:** Verenigd Koninkrijk, Ierland, Denemarken
- **1981:** Griekenland
- **1986:** Spanje, Portugal
- **1995:** Oostenrijk, Finland, Zweden
- **2004:** De "Big Bang": tien landen, voornamelijk uit Midden- en Oost-Europa (Polen, Tsjechië, Hongarije, Slowakije, Slovenië, Estland, Letland, Litouwen, Malta, Cyprus)
- **2007:** Roemenië, Bulgarije
- **2013:** Kroatië

De uitbreiding van 2004 was historisch van grote betekenis. Ze herenigde een continent dat door het IJzeren Gordijn was verdeeld. Voor naties die veertig jaar onder Sovjet-overheersing hadden doorgebracht, vertegenwoordigde EU-lidmaatschap een terugkeer naar Europa — een garantie van democratisch bestuur en toegang tot economische kansen. De transformatie van landen als Polen, Tsjechië en de Baltische staten van postcommunistische economieën tot welvarende democratieën is een van de grootste succesverhalen van de EU. De uitbreiding naar 27 lidstaten (28 voor Brexit) werd evenwel niet voldoende in rekening gebracht bij opeenvolgende verdragen.

2.5 — Erasmus, Schengen en de Europese Identiteit

Naast de grote institutionele verwezenlijkingen realiseerde Europa iets subtielers maar even belangrijks: een **gedeelde Europese ervaring**.

- **Erasmusprogramma (1987):** Meer dan 12 miljoen studenten hebben in een ander Europees land gestudeerd. Dit creëerde een generatie Europeanen die vrienden, herinneringen en emotionele banden over de grenzen heen hebben. Het is moeilijk om een natie te demoniseren waar je je gelukkigste studiejaren hebt doorgebracht.
- **Schengengebied (1985/1995):** De afschaffing van interne grenscontroles in 27 landen. Een Parijzenaar kan naar Berlijn rijden zonder een paspoort te tonen. Dit ogenschijnlijk alledaagse gemak is, historisch gezien, revolutionair.
- **Europees Hof voor de Rechten van de Mens en Handvest van de Grondrechten:** Een gedeeld juridisch kader dat individuele vrijheden over het hele continent beschermt.

Deze verwezenlijkingen creëerden wat je *geleefde integratie* zou kunnen noemen — niet de abstracte integratie van verdragen en instellingen, maar de dagelijkse ervaring van een Europa zonder barrières. Voor jongere Europeanen die zijn opgegroeid met Erasmus, Schengen en de euro is een gefragmenteerd Europa even ondenkbaar als oorlog tussen Frankrijk en Duitsland.

2.6 — Regelgevende Invloed: Het Brussel-Effect

Een verwezenlijking die zelden wordt gevierd maar enorm invloedrijk is, is Europa's regelgevende invloed op de wereld. Columbia Law-professor Anu Bradford bedacht de term "Brussel-Effect" om te beschrijven hoe EU-regelgeving de facto mondiale standaarden wordt.

- **AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming- GDPR):** Werd het mondiale sjabloon voor privacywetgeving, overgenomen of nagevolgd door tientallen landen.
- **Productveiligheidsnormen:** CE-markering wordt wereldwijd erkend.
- **Milieuregulering:** EU-emissienormen beïnvloeden de mondiale automobieliindustrie.
- **Mededingingsbeleid:** EU-antitrusthandhaving heeft het gedrag van mondiale techbedrijven hervormd.

Europa mist militaire macht en techgiganten, maar het beschikt over enorme *regelgevende macht*. Wanneer de EU een norm stelt, conformeren mondiale bedrijven zich omdat de Europese markt te groot is om te negeren. Dit is een vorm van invloed die Schuman niet had kunnen voorzien maar waarschijnlijk zou hebben gewaardeerd. Desalniettemin moet men ook erkennen dat de EU is doorgeslagen in termen van regelgeving, en dat dit nu haar economische slagkracht ondermijnt.

DEEL III: WAAR HET MISGING

3.1 — De Bestemming Werd Vergeten

Het meest fundamentele falen van het Europese project is geen specifieke beleidsfout. Het is het **opgeven van de bestemming**.

Schumans verklaring was expliciet: de kolen- en staalgemeenschap was "*een eerste stap in de federatie van Europa*." De Monnet-methode veronderstelde een voortdurende voorwaartse beweging naar dat doel. Maar ergens tussen het Verdrag van Rome (1957) en het Verdrag van Lissabon (2007) werd de bestemming stilletjes uit het gesprek geschrapt.

Vandaag de dag is het woord "federatie" bijna taboe in de Europese politiek. Leaders spreken van "een steeds hechtere unie" — een formulering zo vaag dat ze alles en niets betekent. De Europese Commissie streeft naar "meer Europa" in regelgevende termen terwijl ze zorgvuldig elke discussie over een echte federale architectuur vermijdt. Nationale leaders beroepen zich op Europese solidariteit wanneer het hen uitkomt en op nationale soevereiniteit wanneer het dat niet doet.

Het resultaat is een instelling gevangen in **permanente adolescentie** — niet langer het kind van de kolen- en staalgemeenschap, maar nooit de volwassen federatie die de grondleggers voor ogen hadden. Europa draagt de verantwoordelijkheden van een supermacht (450 miljoen mensen verdedigen, 's werelds grootste interne markt beheren) maar heeft de institutionele architectuur van een diplomatieke conferentie.

3.2 — Het Democratisch Tekort: Europa's Erfzonde

De Monnet-methode — integratie opbouwen via technocratische instellingen in plaats van democratische participatie — was een briljante strategie voor de jaren '50. Maar ze creëerde een structureel probleem dat zich gedurende zeven decennia heeft opgestapeld: het **democratisch tekort**.

De Europese Commissie, die het monopolie op wetgevend initiatief bezit (het exclusieve recht om nieuwe wetten voor te stellen), wordt niet rechtstreeks gekozen. De Europese Raad, waar de meest ingrijpende besluiten worden genomen, vergadert achter gesloten deuren. Het Europees Parlement, de enige rechtstreeks gekozen instelling, was decennialang een stempelmachine en mist zelfs nu de bevoegdheid om wetgeving te initiëren.

Het resultaat: Europese burgers voelen dat beslissingen die hun leven beïnvloeden worden genomen door verre bureaucraten die ze niet hebben gekozen en die ze niet kunnen afzetten. De opkomst bij Europese Parlementsverkiezingen is gedaald van 62% in 1979 naar circa 51% in 2024 — en in sommige landen daalt ze onder de 30%. Dit democratisch tekort is niet slechts een theoretische bezorgdheid. Het heeft reële politieke gevolgen:

- **Brexit (2016):** Het vertrek van het VK werd deels gedreven door de perceptie dat "ongekozen bureaucraten in Brussel" beslissingen namen voor Groot-Brittannië. Wat men ook van Brexit vindt, het sentiment erachter — "Europees bestuur mist democratische legitimiteit" — resoneerde bij miljoenen.
- **Opkomst van eurosceptische partijen:** Van Marine Le Pens Rassemblement National tot Italië's Fratelli d'Italia tot Hongarije's Fidesz — eurosceptische bewegingen hebben

over het hele continent aan kracht gewonnen, vaak door de kloof tussen Europees bestuur en democratische verantwoording uit te buiten. Europa mag dit niet negeren of verwerpen, maar moet op zoek gaan daadwerkelijke veranderingen die de sceptici ongelijk geven.

- **Afwijzing van het Grondwettelijk Verdrag (2005):** Toen Franse en Nederlandse kiezers een directe stem kregen over de constitutionele toekomst van de EU, zeiden ze nee. De reactie van de Europese elites was veelzeggend: in plaats van de democratische bezwaren aan te pakken, herverpakten ze in wezen dezelfde inhoud als het Verdrag van Lissabon en ratificeerden het via parlementen, waarbij referenda werden omzeild. Dit bevestigde het vermoeden van veel burgers dat Europese integratie een eliteproject was dat van bovenaf werd opgelegd.

De fout van de stichtende generatie was niet het creëren van technocratische instellingen — dat was noodzakelijk in de jaren '50. De fout was dat er **nooit een transitie naar democratische instellingen** plaatsvond naarmate de integratie verdiepte. Naarmate Europa meer macht vergaarde, had het meer democratische legitimiteit moeten vergaren. In plaats daarvan vergaarde het meer bureaucratie.

3.3 — Regelgevende Over-expansie: Van Gefocusd Beleid naar een Uitdijende Bureaucratie

Schuman stelde een Hoge Autoriteit voor met gerichte competentie in een specifiek domein. Wat Europa in plaats daarvan bouwde, is een regelgevend apparaat van verbijsterende rijkweide en complexiteit.

Het *acquis communautaire* van de EU — het totale corpus van EU-recht — omvat nu circa **100.000 pagina's wetgeving**. Het reguleert alles van financiële markten en milieunormen (waar grensoverschrijdende coördinatie oprecht noodzakelijk is) tot de classificatie van bananen en het maximale vermogen van stofzuigers (waar dat niet het geval is).

Het **Draghi-rapport over Europees Concurrentievermogen van 2024**, in opdracht van de Europese Commissie zelf, leverde een vernietigende diagnose. Mario Draghi, voormalig president van de Europese Centrale Bank, constateerde dat:

- De **productiviteitskloof** van Europa met de Verenigde Staten al twee decennia groeit. Het BBP per hoofd van de bevolking in de EU in koopkrachtpariteit ligt nu ruwweg **34% onder het Amerikaanse niveau**.
- **Energiekosten** voor de Europese industrie zijn 2-3 keer hoger dan in de VS en aanzienlijk hoger dan in China.
- **Regeldruk** is een groot concurrentienadeel. Europese bedrijven besteden onevenredig veel tijd en middelen aan naleving in plaats van aan innovatie.
- **Investeringskloof:** Europa heeft circa **€800 miljard aan extra jaarlijkse investeringen** nodig om concurrerend te blijven — ruwweg 5% van het BBP van de EU.
- **Innovatietekort:** Europa produceert uitstekend onderzoek maar slaagt er niet in het te commercialiseren. Van 's werelds top 50 techbedrijven is er **geen enkel Europees**.

Het Draghi-rapport is in wezen een erkenning van 400 pagina's dat het Europese regelgevingsmodel een concurrentienadeel is geworden. Niet omdat regelgeving inherent slecht

is, maar omdat Europa **te veel, te breed en te langzaam** reguleert. Zelfs het Draghi-rapport slaagt er niet in de grondoorzaken van Europas achteruitgang diepgaand te analyseren. €800 miljard aan extra jaarlijkse investeringen alleen zullen de problemen niet oplossen als Europese burgers nog steeds worden gehinderd in hun initiatieven door bureaucratische regelgeving, hoge kosten van bedrijfsvoering en hoge belastingen.

De ironie is pijnlijk: Schuman stelde gefocused beleid voor in domeinen waar het ertoe deed. Europa bouwde **diffuus gezag** over domeinen waar het dat vaak niet van belang is. De Hoge Autoriteit was ontworpen om krachtig te zijn in een beperkt domein. De Europese Commissie werd zwak door zicht te spreiden over een te breed domein.

3.4 — De Unaniniteitsval: Institutionele Verlamming

De besluitvormingsarchitectuur van de EU bevat een structureel gebrek dat de grondleggers met afschuw zou hebben vervuld: **unaniniteitsvereisten voor de belangrijkste besluiten**.

Op gebieden als buitenlands beleid, defensie, belastingen en verdragwijzigingen heeft elke lidstaat een veto. Dit betekent dat Hongarije sancties tegen Rusland kan blokkeren. Cyprus kan maatregelen tegen Turkije blokkeren. Elk afzonderlijk land kan de andere zesentwintig gijzelen voor zijn specifieke belangen. Een kwestie die steeds meer een blokkeringsmechanisme werd naarmate de EU evolueerde van 6 naar 27 lidstaten.

De gevolgen zijn ernstig:

- **Incoherentie in buitenlands beleid:** Europa kan niet snel of daadkrachtig reageren op geopolitieke crises omdat 27 ministers van Buitenlandse Zaken het eens moeten worden. Terwijl de Amerikaanse president in uren besluiten kan nemen, delibereert Europa weken- of maandenlang.
- **Defensiefragmentatie:** Ondanks gezamenlijke jaarlijkse defensie-uitgaven van meer dan €200 miljard opereren Europese naties 27 afzonderlijke legers met 27 afzonderlijke inkoopssystemen, 27 afzonderlijke commandostructuren en 17 verschillende typen gevechtstanks (vergeleken met één in de VS). De verspilling is astronomisch.
- **Belastingconcurrentie:** Unaniniteit over belastingen stelt landen als Ierland, Luxemburg en Nederland in staat belastingregimes te handhaven die bedrijfswinsten wegtrekken uit landen waar de economische activiteit daadwerkelijk plaatsvindt — een discutabele vorm van interne concurrentie die de collectieve welvaart ondermijnt, hoewel algemene belastingconcurrentie op zich gezond is.

De grondleggers begrepen dit probleem. De oorspronkelijke Hoge Autoriteit van de EGKS kon bindende besluiten nemen bij meerderheid van stemmen. Maar naarmate de integratie uitbreidde, stonden nationale regeringen erop veto's te behouden in gevoelige gebieden — precies de gebieden waar collectief optreden het meest van belang is.

Het resultaat is een instelling die het wattage van uw broodrooster kan reguleren maar niet kan overeenkomen over een gemeenschappelijk defensiebeleid terwijl Rusland oorlog voert aan haar grenzen.

3.5 — De Ontbrekende Pijler: Defensie en Buitenlands Beleid

Wellicht het meest ingrijpende falen van de Europese integratie is de afwezigheid van een **gemeenschappelijke defensie**.

Dit was niet bij gebrek aan pogingen. In 1950, hetzelfde jaar als de Schuman-verklaring, stelde Frankrijk de Europese Defensiegemeenschap (EDG) voor, die een verenigd Europees leger zou hebben gecreëerd. Het verdrag werd in 1952 ondertekend door alle zes oprichtende leden. Het werd vervolgens verworpen door de Franse Nationale Vergadering in 1954, gekelderd door een combinatie van Gaullistisch nationalisme en communistische oppositie.

Dit was aantoonbaar **het meest schadelijke moment in de geschiedenis van de Europese integratie**. Was de EDG geratificeerd geweest, dan zou Europa vanaf het midden van de jaren '50 een gemeenschappelijke defensiestructuur hebben gehad — zeven decennia van institutionele ontwikkeling, een gedeelde militaire cultuur en strategische samenhang. In plaats daarvan besteedde Europa zijn defensie uit aan de NAVO en, bij uitbreiding, aan de Verenigde Staten.

Veertig jaar lang werkte deze regeling. De VS had strategische redenen om Europa te verdedigen (de Sovjet-Unie indammen), en Europa profiteerde van Amerikaanse veiligheidsgaranties terwijl het investeerde in sociale voorzieningen in plaats van in militair materieel en capaciteit. Maar dit creëerde een afhankelijkheid die nu catastrofaal blijkt — niet alleen op het gebied van defensie, maar het creëerde ook economische en culturele afhankelijkheden.

In 2026 staat Europa voor een perfecte storm:

- **Ruslands oorlog in Oekraïne** (sinds februari 2022) toonde aan dat grootschalige conventionele oorlog is teruggekeerd naar Europa. Europese naties haastten zich om de defensie-uitgaven te verhogen, maar jaren van onderinvestering kunnen niet van de ene op de andere dag worden teruggedraaid.
- **Terugtrekking van de VS:** Het Amerikaanse politieke sentiment is verschoven richting lastenverdeling en, in sommige kringen, regelrechte ontkoppeling van de Europese veiligheid. Het tijdperk van onvoorwaardelijke Amerikaanse veiligheidsgaranties is voorbij.
- **De Iran-oorlog van 2026** (februari 2026) heeft een tweede energiecrisis voor Europa veroorzaakt, met brandstofkosten die 25-30% stegen en mondiale grondstoffenmarkten in beroering bracht met diepgaande economische gevolgen. Dit toont aan dat Europa's veiligheidskwetsbaarheden veel verder reiken dan zijn grenzen.

Europa in 2026 is een continent met het BBP van een supermacht, de militaire coördinatie van een debatvereniging en de strategische autonomie van een afhankelijke. Dit is het directe gevolg van het falen van de EDG in 1954 en zeven decennia van het ontwijken van de vraag.

3.6 — Uitbreiding Zonder Verdieping

De "Big Bang"-uitbreiding van 2004, waarbij tien landen tegelijk werden toegevoegd, was een historische en moreel noodzakelijke daad. Maar ze werd ondernomen zonder de institutionele hervorming die nodig was om een unie van 25 (nu 27) effectief te laten functioneren.

Het probleem is wiskundig en politiek:

- **Wiskundig:** Unanimiteit onder 6 landen is moeilijk. Unanimiteit onder 27 is vrijwel onmogelijk en zeer tijdrovend. Elke uitbreiding zonder hervorming van de stemregels maakt besluitvorming moeilijker, vooral wanneer tijd van essentieel belang is.
- **Politiek:** De nieuwe lidstaten, die net aan Sovjet-overheersing waren ontsnapt, waren begrijpelijkerwijs beschermend over hun pas herwonnen soevereiniteit. Ze waren enthousiast over de interne markt en structuurfondsen maar terughoudend ten aanzien van diepere politieke integratie. Dit verschoof het zwaartepunt van de EU weg van federatie en richting intergouvernementalisme.

De EU koos voor **breedte boven diepte** — haar lidmaatschap uitbreidend terwijl haar institutionele capaciteit werd verwaterd. Het is alsof een bedrijf steeds meer werknemers aannam terwijl het weigerde zijn managementstructuur bij te werken. Het resultaat is een organisatie die te groot is voor haar bestuurskader en te los geïntegreerd voor haar ambities.

3.7 — Het Geboortedefect van de Euro

De euro werd ingevoerd met een fundamentele architecturale fout waar economen destijds al voor waarschuwden: **monetaire unie zonder fiscale unie**.

Een gemeenschappelijke munt vereist minimaal:

- Een gemeenschappelijk monetair beleid (gerealiseerd — de Europese Centrale Bank)
- Een gemeenschappelijk fiscaal kader (gedeeltelijk gerealiseerd — het Stabiliteits- en Groeipact, op grote schaal geschonden)
- Een fiscaal transfermechanisme (niet gerealiseerd — geen permanent mechanisme om middelen over te dragen van welvarende naar noodlijdende regio's)
- Een bankenunie (gedeeltelijk gerealiseerd, nog steeds onvolledig)

De Verenigde Staten hebben alle vier. Wanneer Alabama economisch in moeilijkheden verkeert, vloeien federale belastingen uit Californië naar Alabama via sociale zekerheid, Medicare en federale programma's. Wanneer een bank in Texas failliet gaat, handelt de FDIC (een federale instelling) dit af. De dollar werkt omdat hij wordt gedekt door een federale overheid met belasting- en bestedingsbevoegdheid.

De euro heeft niets van dit alles. Toen Griekenland in 2010 instortte, was er geen mechanisme om te helpen. De resulterende crisis — jaren van bezuinigingen, jeugdwerkloosheid boven de 50%, sociale verwoesting — bracht de eurozone bijna ten val en bracht blijvende schade toe aan de Europese solidariteit. Zuid-Europeanen voelden zich gestraft door noordelijke soberheid; Noord-Europeanen voelden zich uitgebuit door zuidelijke verkwisting. Beide hadden legitieme grieven, en beide waren slachtoffers van een architecturale fout die had moeten worden verholpen vóór de lancering van de euro. Uiteraard zou de ineenstorting van Griekenland zijn voorkomen als het een gezonde begrotingsdiscipline had aangenomen. Hetzelfde risico bestaat vandaag nog steeds voor meerdere lidstaten die te grote begrotingstekorten hebben.

De eurocrisis onthulde een diepere waarheid: Europa had de **ambitie van een federatie** (gemeenschappelijke munt) maar de **instellingen van een confederatie** (geen fiscale unie). Deze kloof tussen ambitie en architectuur is de bepalende pathologie van het Europese project.

3.8 — De Brusselse Bubbel: Ontkoppeling van de Burgers

Gedurende zeven decennia ontwikkelden Europese instellingen een cultuur die steeds meer **losgekoppeld** is van de burgers die ze dienen.

- **Taal:** EU-documenten zijn geschreven in een ondoordringbaar bureaucratisch jargon. Verordeningen verwijzen naar andere verordeningen die verwijzen naar richtlijnen die verwijzen naar kaderbesluiten. Zelfs juristen worstelen om EU-recht te begrijpen; gewone burgers hebben geen schijn van kans.
- **Geografie:** Europese instellingen zijn geconcentreerd in Brussel (en in mindere mate Straatsburg en Luxemburg), waardoor een letterlijke en figuurlijke bubbel ontstaat. EU-ambtenaren leven in een kosmopolitische enclave waar iedereen meerdere talen spreekt, bovengemiddeld verdient en pro-Europese overtuigingen deelt. Dit is niet representatief voor het continent dat ze besturen.
- **Verantwoording:** Wanneer het goed gaat, claimen nationale politici de eer. Wanneer het slecht gaat, geven ze Brussel de schuld. Deze dynamiek, aangemoedigd door de institutionele ondoorzichtigheid van de EU, betekent dat Europese instellingen verantwoordelijkheid krijgen zonder erkenning en schuld zonder verantwoording.
- **Consultatietheater:** De EU voert uitgebreide "openbare raadplegingen" uit die de schijn van burgerparticipatie wekken zonder de substantie. De Conferentie over de Toekomst van Europa in 2021-2022 genereerde honderden burgeraanbevelingen, waarvan de meeste beleefd werden gearchiveerd en vergeten.

De grondleggers bouwden instellingen die bewust technocratisch waren, omdat dat in de jaren '50 de enige manier was om te beginnen. Maar zesenzeventig jaar later bestuurt Europa nog steeds via technocratie in plaats van democratie. De burgers van Europa zijn **onderdanen** van Europees bestuur, geen **deelnemers** eraan.

3.9 — Subsidiariteit in Omgekeerde Richting

Het Verdrag van Maastricht (1992) introduceerde het **subsidiariteitsbeginsel** — het idee dat besluiten moeten worden genomen op het laagste bestuursniveau dat ze effectief kan afhandelen. De EU mag alleen optreden waar lidstaten niet zelfstandig voldoende kunnen handelen.

In de praktijk is subsidiariteit meer geschonden dan geëerbiedigd. De EU heeft haar regelgevende reikwijdte geleidelijk uitgebreid naar domeinen die duidelijk lokaal of nationaal van aard zijn:

- Stedenbouwkundige voorschriften
- Specificaties voor consumentenproducten
- Landbouwpraktijken op bedrijfsniveau
- Normen voor beroepskwalificaties
- Quota voor culturele inhoud

Ondertussen blijft de EU in domeinen waar optreden op Europees niveau oprecht noodzakelijk is — zoals **defensie, buitenlands beleid, energiezekerheid, industriestrategie** — zwak, omdat lidstaten weigeren soevereiniteit af te staan.

Europa heeft **subsidiariteit in omgekeerde richting** bereikt: supranationaal gezag waar het niet nodig is, nationale fragmentatie waar het wel nodig is. De EU reguleert wat lokaal zou moeten zijn en fragmenteert wat federaal zou moeten zijn. Dit is het exacte tegenovergestelde van wat effectief gelaagd bestuur vereist — en het exacte tegenovergestelde van wat Schuman voor ogen had met zijn model van gericht gezag in strategische domeinen.

DEEL IV: DE WERELD IN 2026 — WAAROM HERVORMING EXISTENTIEEL IS

4.1 — De Geopolitieke Druk

Terwijl Europa zijn 76e verjaardag viert, is het geopolitieke landschap bedreigender dan ooit sinds de Koude Oorlog.

Rusland voert oorlog aan Europa's oostgrens, met als doel Oekraïne terug te brengen in zijn invloedssfeer en waarschijnlijk ook andere voormalige Sovjet-staten. Het conflict heeft Europa's militaire zwakte, energiekwetsbaarheid en strategische incoherentie blootgelegd. Vier jaar na het begin van de oorlog kan Europa nog steeds niet overeenkomen over een eenduidige strategie.

De Verenigde Staten, historisch Europa's veiligheidsgarant, keren zich naar binnen. Met enorme begrotingstekorten en binnenlandse polarisatie is Amerika's inzet voor de Europese defensie niet langer onvoorwaardelijk. De trans-Atlantische relatie die Europa zeven decennia in stand hield, ontrafelt.

China is 's werelds productiegrootmacht geworden en maakt snelle vorderingen in technologie, AI en groene energie. Via het Belt and Road Initiative heeft China zijn invloed uitgebreid over Afrika, Zuidoost-Azië en zelfs Europa door belangen te verwerven in Europese havens, energie-infrastructuur en technologiebedrijven.

Het Midden-Oosten blijft volatiel. De Amerikaans-Israëliëse aanvallen op Iran in februari-maart 2026 veroorzaakten een mondiale energiecrisis, met stijgende olieprijs en Europese brandstofkosten die 25-30% stegen. Dit mondde uit in een ongeziene energiecrisis met de sluiting van de Straat van Hormuz. Europa, nog herstellend van de Russische energieschok van 2022, bevond zich in een tweede energiecrisis in vier jaar — een brutale herinnering dat energieafhankelijkheid een strategische kwetsbaarheid is.

4.2 — De Concurrentiecrisis

De bevindingen van het Draghi-rapport zijn niet louter academische zorgen. Ze beschrijven een **existentiële bedreiging** voor de Europese welvaart:

- Europa's aandeel in het mondiale BBP daalt.
- Europese bedrijven raken achterop in AI, kwantumcomputing, biotechnologie en ruimtevaart.
- Het continent kampt met demografische achteruitgang — een vergrijzende bevolking en krimpende beroepsbevolking.
- Energiekosten maken de Europese industrie niet-concurrerend.
- Regeldruk verstikt innovatie en ondernemerschap.
- Kapitaalmarkten blijven gefragmenteerd langs nationale lijnen, waardoor de opschalingsfinanciering die mondiale kampioenen creëert wordt verhinderd.

Als deze trends doorzetten, staat Europa niet een dramatische ineenstorting maar **geleidelijke irrelevantie** te wachten — een langzaam vervagen van mondiale betekenis, vergezeld van dalende levensstandaarden en toenemende afhankelijkheid van anderen voor technologie, energie en veiligheid.

4.3 — De Institutionele Mismatch

Het kernprobleem is niet enkel beleidsfalen maar een **structurele mismatch** tussen Europa's uitdagingen en zijn institutionele capaciteit.

Europa staat voor problemen op federale schaal — defensie tegen Rusland, concurrentie met China, energiezekerheid, technologische soevereiniteit — met instellingen op confederale schaal. Het is alsof een modern bedrijf zou proberen te concurreren op mondiale markten met de managementstructuur van een herenclub uit de jaren '50.

De unanimiteitsvereiste betekent dat de belangrijkste besluiten overeenstemming vereisen van 27 regeringen met uiteenlopende belangen. Het roulerend voorzitterschap van de Raad betekent dat strategische prioriteiten elke zes maanden veranderen. Het mandaat van vijf jaar van de Commissie is te kort voor langetermijnstrategie maar te lang voor crisisrespons. En het Parlement, ondanks zijn democratische legitimiteit, mist de bevoegdheden die elke serieuze wetgevende macht vereist.

DEEL V: WAT SCHUMAN VANDAAG ZOU ZEGGEN

5.1 — De Onvoltooide Kathedraal

Als Robert Schuman Europa zou kunnen aanschouwen in 2026, zou hij waarschijnlijk een mengeling van **trots en frustratie** voelen.

Trots over de vrede, welvaart en vrijheid die zijn initiatief mogelijk maakte. Het Europa van 2026 is, met al zijn problemen, onvergelijkbaar beter dan het Europa van 1950. Geen oorlog tussen lidstaten. Democratisch bestuur over het hele continent. Een levensstandaard die wonderbaarlijk zou hebben geleken voor de generatie die de Tweede Wereldoorlog overleefde.

Frustratie dat de bestemming die hij articuleerde — een Europese federatie — na zesenzeventig jaar onbereikt blijft. Schuman stelde geen eeuwig proces van integratie voor. Hij stelde een eerste stap voor naar een specifiek doel. Zesenzeventig jaar eerste stappen zonder ergens aan te komen zou hem treffen als een falen van politieke wil, niet van institutioneel ontwerp.

Schuman zou Europa misschien vergelijken met een **onvoltooide kathedraal** — magnifiek in haar ambitie, indrukwekkend in haar gedeeltelijke constructie, maar uiteindelijk niet in staat haar doel te vervullen omdat elke generatie bouwers ruziede over het ontwerp in plaats van de structuur te voltooien.

5.2 — De Paradox van Succes

Er schuilt een wrede paradox in het hart van Europa's situatie. Het Europese project slaagde zo goed in zijn primaire missie — oorlog voorkomen — dat **volgende generaties de urgentie verloren** die de grondleggers dreef.

Schuman en Monnet bouwden Europese instellingen in de schaduw van Auschwitz en Stalingrad. Ze hadden gezien wat er gebeurde wanneer Europese naties hun belangen zonder beperkingen najoegen. Die existentiële angst gaf hun de moed om radicale oplossingen voor te stellen.

De Europese leiders van vandaag kennen die angst niet. Hun generatie groeide op in vrede en welvaart. Oorlog tussen Frankrijk en Duitsland is ondenkbaar — wat betekent dat de reden waarom het ondenkbaar is (Europese instellingen) als vanzelfsprekend wordt beschouwd. Het succes zelf van het Europese project heeft de politieke wil om het te voltooien ondermijnd.

Dit is de paradox: Europa heeft crises nodig om de politieke wil voor hervorming te genereren, maar het doel van Europese instellingen is crises te voorkomen. Succes kweekt zelfgenoegzaamheid, en zelfgenoegzaamheid kweekt kwetsbaarheid.

5.3 — De Niet-Ingelagen Weg

Op meerdere momenten in de Europese geschiedenis stond het pad naar federalisering open:

- **1954:** De Europese Defensiegemeenschap had een gemeenschappelijk Europees leger kunnen creëren. Frankrijk verwierp het.
- **1965-66:** De "Lege Stoel-crisis." De Gaulle blokkeerde meerderheidsstemming en vestigde het precedent dat nationale veto's zouden voortbestaan. Het Compromis van Luxemburg verankerde het intergouvernementalisme.

- **2005-2008:** Het Grondwettelijk Verdrag had Europa een echte grondwet met democratische legitimiteit kunnen geven. Franse en Nederlandse kiezers verwierpen het, deels omdat het te technocratisch was, deels omdat het te ambitieus was. De vervanger, het Verdrag van Lissabon, werd zelfs bewust ondoorzichtig gehouden. Vandaag heeft het verdrag geleid tot overregulering en heeft het zijn democratische ambities niet waargemaakt.
- **2010-2015:** De eurocrisis had de katalysator kunnen zijn voor fiscale unie en echt economisch bestuur. In plaats daarvan koos Europa voor bezuinigingen en kwakkelde het door.
- **2022-heden:** Ruslands invasie van Oekraïne had katalysator kunnen zijn voor een gemeenschappelijke Europese defensie. Men reageerde afwachtend en vier jaar later blijft de vooruitgang incrementeel.

Elk van deze momenten vertegenwoordigde een kans om de volgende stap te zetten naar de federalisering die Schuman voor ogen had. Elke keer koos Europa voor de weg van de minste weerstand — nationale soevereiniteit behouden ten koste van collectieve slagkracht.

DEEL VI: HET VOLGENDE HOOFDSTUK

6.1 — De Vraag voor de Volgende Generatie

Terwijl Europa zijn 76e verjaardag gehaald heeft, is de fundamentele vraag niet of het Europese project de moeite waard was — dat was het onmiskenbaar — maar of het in zijn huidige vorm **kan overleven**.

De wereld van 2026 is niet de wereld van 1950, of 1992, of zelfs 2019. Het is een wereld van uitgesproken concurrentie tussen grootmachten, technologische disruptie, energieonzekerheid en democratische fragiliteit. In deze wereld kan een losjes gecoördineerde confederatie van 27 kwebbelende natiestaten, hoe welvarend individueel ook, niet concurreren met continentale mogelijkheden die met strategische samenhang handelen.

De keuzes zetten de zaak op scherp:

Optie A: Voltooi de kathedraal. Hervorm de Europese instellingen om echte federale kracht te creëren in strategische domeinen (defensie, energie, technologie, buitenlands beleid) terwijl overgereguleerde competenties worden teruggegeven aan de lidstaten. Dit is wat Schuman beoogde. Het vereist politieke moed die decennialang afwezig is geweest.

Optie B: Geleidelijk verval. Ga door met het huidige institutionele kader, maak incrementele aanpassingen terwijl Europa geleidelijk aan nog meer mondiale relevantie verliest. Dit is de weg van de minste weerstand. Het vereist geen politieke moed en levert geen strategische resultaten op.

Optie C: Fragmentatie. Laat centrifugale krachten (nationalisme, populisme, uiteenlopende belangen) de unie uit elkaar trekken. Dit is geen bewuste keuze maar de standaarduitkomst als Optie A niet wordt nagestreefd. Brexit was het eerste symptoom; het hoeft niet het laatste te zijn.

6.2 — Wat Hervorming Vereist

Echte hervorming van het Europese project zou de structurele tekortkomingen moeten aanpakken die in dit essay zijn geïdentificeerd:

Herwaardering van de bestemming. Erken openlijk dat het doel federalisering is — een begrensde, op bottom-up subsidiariteit gebaseerde federatie, geen gecentraliseerde superstaat — en bouw publieke steun ervoor op via democratische participatie, niet via technocratische oplegging.

Verhelp het democratisch tekort. Europese burgers moeten voelen dat ze eigenaar zijn van het Europese bestuur. Dit vereist instellingen die rechtstreeks verantwoording afleggen, transparant worden bestuurd en oprecht reageren op inbreng van burgers.

Pas subsidiariteit correct toe. Federaal gezag in domeinen die continentale schaal vereisen (defensie, energie, technologie, buitenlands beleid). Nationaal en lokaal gezag in al het overige. Minder regelgeving in het algemeen, maar sterker bestuur waar het ertoe doet.

Schaf unanimititeit af. Vervang nationale veto's door gekwalificeerde of supermeerderheid (bijv. 80%) in alle domeinen. Geen enkel land zou 26 anderen mogen gijzelen.

Bouw fiscale capaciteit. Een gemeenschappelijke munt zonder fiscale unie is een architecturale fout. Europa heeft echte fiscale instrumenten nodig — niet slechts noodfondsen maar permanente mechanismen voor investering, stabilisatie en solidariteit. Een fiscale unie vereist echter ook permanente informatievrijheid zodat burgers weten dat ze de instellingen kunnen vertrouwen.

Creëer strategische capaciteit. Langetermijnstrategie mag niet gegijzeld worden door vijfjarige verkiezingscycli of zesmaandelijkse Raadsvoorzitterschappen. Europa heeft institutionele mechanismen nodig voor strategische planning die politieke wisselingen overstijgen.

6.3 — Schumans Blijvende Wijsheid

Op deze 76e verjaardag is het de moeite waard terug te keren naar Schumans eigen woorden — niet de beroemde zinnen die EU-gebouwen sieren, maar het diepere inzicht dat zijn voorstel bezielde:

"Europa zal niet ineens worden gemaakt, of volgens een enkel plan. Het zal worden opgebouwd door concrete verwezenlijkingen die eerst een feitelijke solidariteit creëren."

Deze zin wordt gewoonlijk geciteerd om incrementalisme te rechtvaardigen — het idee dat Europa langzaam moet voortgaan, stap voor stap. Maar lees hem nog eens zorgvuldig. Schuman zei niet dat Europa langzaam moest voortgaan. Hij zei dat het moest voortgaan door **concrete verwezenlijkingen**. De nadruk ligt op *verwezenlijking*, niet op *tempo*.

Te lang heeft Europa Schumans woorden gebruikt om inactie te rechtvaardigen — om te betogen dat geduld een deugd is en dat de volgende stap altijd kan wachten. Maar Schuman predikte geen geduld. Hij predikte **actie** — concrete, tastbare, betekenisvolle actie die werkelijke solidariteit creëert.

Zesenzeventig jaar na de verklaring waarmee alles begon, heeft Europa veel bereikt. Maar het heeft niet bereikt wat Schuman zich voornam te bouwen. De kathedraal blijft onvoltooid. De vraag voor de volgende generatie is of zij haar zullen voltooien — of haar zullen zien afbrokkelen.

VI. Wat Schuman2030.eu voorstelt

6.1 Een subsidiariteitsaudit

Om een echt "federaal" Europees niveau te creëren, is het belangrijk om focus te creëren. Dit betekent dat het federale Europese niveau zich uitsluitend en alleen moet richten op die domeinen die werkelijk supranationaal zijn. Tegelijkertijd moet elke competentie die niet werkelijk supranationaal is worden teruggegeven aan de deelnemende lidstaten, waarmee hun soevereiniteit wordt hersteld en het vertrouwen van de burgers wordt herbevestigd. Uiteraard zijn er domeinen waar competenties worden gedeeld, of waar ten minste bepaalde aspecten worden gedeeld. Het federale niveau — in casu het huidige EU-niveau — zou deze dan bij voorkeur moeten formuleren als richtsnoeren of normen. Lidstaten kunnen deze vervolgens overnemen op een manier die rekening houdt met hun regionale verschillen.

Een bottom-up subsidiariteitsaudit zal middelen op Europees niveau vrijmaken, waardoor de federale competentiedomeinen effectiever kunnen worden ingericht. Tegelijkertijd vergroot elke competentie die lokaal wordt afgehandeld — lees: vaak op basis van territoriale grenzen — de democratische feedbackloop tussen de burgers en hun democratisch aangewezen vertegenwoordigers op overheidsniveau.

6.2 Een Begrensd Multi-Federalisme

In plaats van één allesomvattend federaal niveau stelt Schuman2030 de oprichting voor van **Federale Raden** voor elk specifiek supranationaal competentiedomein.

Federale Raad	Domein
Defensie	Militair, veiligheid, NAVO-integratie
Ruimtevaart	Lancering, satellieten, aardobservatie
Internationale Betrekkingen	Diplomatie, handelsblok, economische relaties
Fysieke Infrastructuur	Wegen, havens, transportcorridors
Digitale Infrastructuur	Beveiligde IT-backbone, cyberveiligheid, AI
Energie & Economie	Strategische reserves, energiezekerheid, grondstoffen
Innovatie	R&D, doorbraaktechnologieën
Langetermijnplanning	Geopolitiek, demografie, strategisch vooruitzicht

Samen vormen deze Federale Raden het Europese federale niveau, hoewel niet alle 27 leden in alle Raden hoeven deel te nemen (wat consequenties heeft). Deze Raden opereren relatief autonoom van de deelnemende lidstaten. Hun mandaat is het vervullen van hun supranationale doelstellingen volgens lange-termijn strategische roadmaps die regelmatig worden herzien. Merk op dat de oprichting van deze federale Raden niet betekent dat lidstaten alle nationale macht in het domein verliezen. Een voorgestelde regel is dat 1/3 van het overeengekomen budget nationaal blijft, als uitdrukking van het feit dat alle federale competenties nog steeds nationale elementen bevatten.

6.3 Versterkte democratische controle

De huidige EU-machtsstructuur is tamelijk ondoorzichtig en complex en leidt er grotendeels toe dat verordeningen en wetten van bovenaf worden opgelegd, zelfs als het Europees Parlement juridisch gezien officieel de wetgevende macht is. Bovendien zijn mechanismen zoals het Burgerinitiatief en Groene/Oranje kaarten, hoewel bedoeld als democratisch controlemechanisme, niet praktisch en worden ze nauwelijks gebruikt. Daarom stelt Schuman2030 een nieuwe democratische structuur voor.

1. **Een Burgerparlement** samengesteld uit afgevaardigden aangewezen door de Nationale Parlementen. Er zijn geen directe verkiezingen voorzien. Het Parlement handelt op basis van de voorstellen van de Federale Raden en initieert zelf wetten en verordeningen op federaal niveau. De nationale afgevaardigden vormen de schakel met de nationale lidstaten, waarbij burgers van lidstaten de besluiten kunnen beïnvloeden of bevragen via bindende referenda.
2. **Een Senaat der Wijzen** samengesteld uit ervaren politici en aangestelde domeinexperts. Hun rol is het valideren van de door het Parlement voorgestelde wetten en verordeningen.
3. **De oprichting van een Impactbureau.** Dit Impactbureau is een permanente instelling die alle wets- en regelgevingsvoorstellen analyseert en toetst en de Senaat dient.

De Federale Raden worden bestuurd door 4 directeuren (2 door het Parlement benoemd, 2 door de Senaat benoemd) met een roterend voorzitterschap. Elke Federale Raad heeft een eigen budget en staf. Een directeur kan alleen worden benoemd na bewezen ervaring in de Senaat, wat een overgangsregel vereist voor de eerste jaren na oprichting.

6.4 Een blauwdruk voor nationale hervorming

Robert Schuman schreef:

'Europese integratie moet in het algemeen de fouten van nationale democratieën vermijden, vooral hun overmaat aan bureaucratie en technocratie. ...

Men kan niet om de observatie heen dat de problemen die we hebben geïdentificeerd niet alleen op Europees niveau aanwezig zijn. De kwesties van overregulering en democratisch tekort zijn ook op nationaal niveau aanwezig. Dit is een complexe materie. Nationale regelgeving wordt "geërfd" van het Europese niveau omdat EU-richtlijnen op nationaal niveau moeten worden geïmplementeerd, maar de bureaucratische mentaliteit werd eveneens geërfd. Hetzelfde geldt voor de democratische controle. Hoewel burgers nog steeds stemmen, neemt de politieke klasse en de partijen het over zodra de stemmen zijn uitgebracht, omdat de verkiezingen hun een mandaat hebben gegeven tot de volgende verkiezingen. Bovendien hebben belangengroepen, vaak gelieerd aan politieke partijen, geen belang bij democratische hervorming. Integendeel, ze gebruiken hun macht om hun macht te behouden. Dit fenomeen is wereldwijd en ondermijnt de meeste westerse democratieën. Als we dus een sterk en democratisch Europa willen creëren, moeten de inspanningen ook worden geleverd om de democratie op nationaal en regionaal niveau te versterken.

Meer informatie op <https://schuman2030.eu/wp6a-postlisbon-reform-concept/>

Epiloog: 9 mei 2026

Vandaag, terwijl Europeanen de 76e verjaardag van de Schuman-verklaring herdenken, staat het continent voor uitdagingen die de man die in 1950 op de Quai d'Orsay stond, bekend zouden voorkomen. Oorlog aan Europa's grenzen. Energieonzekerheid. Concurrentie tussen Grootmachten. De dreiging van irrelevantie.

Schuman's antwoord was toendertijd gedurfd, creatief en institutioneel. Hij stelde geen toespraken, toppen of intentieverklaringen voor. Hij stelde een **structuur** voor — een nieuwe instelling met werkelijk gezag, bindende besluiten en een helder mandaat. Hij begreep dat goede bedoelingen zonder institutionele architectuur wensen zijn, geen beleid.

De uitdagingen van 2026 vereisen dezelfde durf. Niet weer een verdrag dat institutioneel meubilair herschikt. Niet weer een top die communiqués en fotomomenten oplevert. Maar echte structurele hervormingen die de federalisering voltooit die Schuman voor ogen had — aangepast aan de realiteiten van de eenentwintigste eeuw, gegrond in democratische legitimiteit, en gericht op de domeinen waar Europa als één geheel moet handelen of achteruitgang moet aanvaarden.

"Wereldvrede kan niet worden gewaarborgd zonder creatieve inspanningen te leveren die progretig zijn voor de gevaren die haar bedreigen."

De gevaren zijn proportioneel. De vraag is of de creatieve inspanningen dat zullen zijn.

Sources

1. European Union - "Schuman Declaration May 1950." Full text and historical context of the founding declaration. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_en
2. Robert Schuman Foundation - "The Declaration of 9 May 1950." Analysis of the declaration as the founding text of European integration. <https://www.robert-schuman.eu/en/doc/lettres/lettre-890-en.pdf>
3. International Democracy Watch - "Schuman Declaration Full Text." Complete text including economic vision for rising living standards. http://webarchive-2009-2022.internationaldemocracywatch.org/attachments/293_Schuman%20Declaration%20-%209%20May%201950.pdf
4. Archive of European Integration, University of Pittsburgh - "The Schuman Plan Declaration (A7519)." Full text with historical annotations. <https://aei.pitt.edu/43776/1/A7519.pdf>
5. European Union - "History of the EU." Timeline of major milestones from 1950 to present. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_en
6. EU Watch - "Timeline of the EU." Key dates from Schuman Declaration through enlargements and treaty changes. <https://www.euwatch.be/timeline-of-the-eu/>
7. European Commission Library - "30 Years of the European Single Market." Economic data and macro-economic indicators. <https://ec-europa-eu.libguides.com/SingleMarket>
8. Politico - "The EU has faded to grey." Analysis of EU institutional decline and democratic disconnect. <https://www.politico.eu/article/the-eu-has-faded-to-grey/>
9. Boston University Pardee Atlas - "The European Union has a Democratic Deficit Problem." Analysis of citizen exclusion from EU treaty-making. <https://sites.bu.edu/pardeeatlas/opinions/op-ed-the-european-union-has-a-democratic-deficit-problem/>
10. European Commission - "The Draghi Report on EU Competitiveness." Official page with key findings on productivity gap, energy costs, and investment needs. https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/draghi-report_en
11. Tech Policy Press - "Draghi's European Competitiveness Report: Key Findings." Summary of recommendations on technology, innovation, and regulatory reform. <https://techpolicy.press/draghis-european-competitiveness-report-key-findings>
12. XPert Digital - "Why Europe is paralyzing itself: The anatomy of reform failure." Analysis of how regulatory complexity benefits incumbents and stifles innovation. <https://xpert.digital/en/anatomy-of-reform-failure/>
13. FSR/European University Institute - "The European gas system after 2022." Analysis of Europe's energy restructuring after Russian gas dependence. <https://fsr.eui.eu/the-european-gas-system-after-2022-why-the-next-energy-shock-looks-different/>

14. BBC News - "How Europe sleepwalked into yet another energy crisis." Report on Europe's second energy crisis following the 2026 Iran conflict.

<https://www.bbc.com/news/articles/c24de9e97vno>